

rézto nároky dědic, přihlásivší se k substituční pozůstalosti, neuznal — nelze jednati v řízení o substituční pozůstalosti, nanejvýš, neučinil-li navrhovatel jako pozůstalostní věřitel návrh na oddělení jmění podle § 812 obč. zák. Řečených nároků může se navrhovatel domáhati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 13. května 1932, R I 318/32.)

Dědičky, přihlásivší se k pozůstalosti fiduciární dědičky, navrhly v pozůstalostním řízení o substituční pozůstalosti, by náhradnímu dědici bylo uloženo nahraditi pozůstalosti po fiduciární dědičce přihlášenou část pozůstalostních dluhů a by byla vyloučena ze stavu aktiv substituční pozůstalosti ideální polovice hospodářského příslušenství a zásob uvedených v soupisu. O b a n i ž š í s o u d y návrhy zamítly.

N e j v y š š í s o u d odkázal navrhovatelky s jich návrhy na pořad práva.

D ů v o d y:

V pozůstalosti po Josefu Š-ovi, zesnulém se zanecháním posledního pořízení, bylo po úmrtí fiduciární dědičky Ludmily Š-ové zahájeno znovu pozůstalostní řízení a k dědictví se přihlásila fideikomisární substitutka Josefa B-ová ze závěti výmínečně. Bylo tedy podle § 120 nesp. říz. projednati pozůstalost jen s ní jako s přihlášenou dědičkou. Za pozůstalostního řízení učinily však stěžovatelky, které se přihlásily jako dědičky ze zákona výmínečně k pozůstalosti po fiduciární dědičce Ludmile Š-ové, návrh jménem této pozůstalosti, by polovice mrtvého a živého fundu a zásob byla jako vlastnictví pozůstalosti Ludmily Š-ové vyloučena ze stavu aktiv substituční podstaty zůstavitelovy a do stavu pasiv byla pojata částka 13.008 Kč jako náhrada za část pozůstalostních dluhů a poplatků zaplacených Ludmilou Š-ovou. Leč přihlášená dědička Josefa B-ová nároky ty neuznala. Bylo-li tomu tak, nebyl pozůstalostní soud ani povinen ani oprávněn dále jednati a rozhodovati o návrzích stěžovatelek, jež nebyly jako dědičky po Ludmile Š-ové vůbec účastnicemi pozůstalostního řízení o substituční podstatě po Josefu Š-ovi zejména, any neučinily ani jako pozůstalostní věřitelky návrh na oddělení jmění podle § 812 obč. zák. a pozůstalostnímu soudu náleželo, jak bylo již řečeno, projednati pozůstalost jen s přihlášenou dědičkou jako jedinou účastnicí pozůstalostního řízení. Tím ovšem není řečeno, že stěžovatelky pozbyly práva domáhati se svých nároků pořadem práva. Pořad ten jim zůstal zachován, neboť se nemohly jen v cestě nesporné domáhati tohoto práva, nejsouce účastnicemi pozůstalostního řízení. Trpí proto i napadené usnesení i usnesení prvního soudu zmatečností podle § 41 d) zák. čís. 100/31 sb. z. a n. a bylo se proto na dovolací rekurs usnésti podle § 41 poslední odstavec a § 43 odst. (2) uvedeného zákona, jak se stalo.

Čís. 11665.

Prodej losů na splátky (zákon ze dne 30. června 1878, čís. 90 ř. zák.).

O splátkový prodej losů jde, nemá-li kupní cena býti zaplacená najednou, nýbrž po částkách, bez rozdílu, zda jsou splátky předem pevně

určeny, zda jsou na ně obě strany vázány a zda byly koupené losy ode-
vzdány před úplným zaplacením kupní ceny čili nic. Tak jest tomu,
měla-li podle prodejních podmínek část kupní ceny býti zaplacená jako
»záloha« a zbytek kupní ceny mohl býti zaplacen hotově, ale nemusel se
po případě platiti vůbec, ježto se měl uhraditi z výher, jež případnou na
losy, a kromě toho měl kupitel platiti prodávateli čtvrtletně poplatek
k úhradě úroků a poplatků za úschovu a za kontrolu losů. Lhostejno, že
prodávatel byl ochoten přijmouti splátky na kupní cenu před splatností
neb i celou kupní cenu najednou.

Byl-li kupiteli vydán při koupi jen t. zv. předprodejní list, jenž ne-
obsahoval označení prodaných losů podle čísel a serií, byly prodávatelem
porušeny předpisy § 2 a) a b) zák. čís. 90/1878 ř. zák. To nebylo napra-
veno pozdějším vydáním t. zv. depositního listu, jenž byl potvrzením
o tom, že určité losy byly vzaty do úschovy.

(Rozh. ze dne 13. května 1932, Rv I 52/31.)

Žalobce koupil od žalované firmy stavební losy, při čemž mu byl vy-
dán žalovanou t. zv. předprodejní list, podle něhož prodala žalovaná
firma žalobci 60 čsl. státních stavebních losů dílčích z roku 1921 po
210 Kč za kus, tedy úhrnem za 12.600 Kč, proti zaplacení zálohy v cel-
kové částce 5.400 Kč buď najednou nebo nejpozději v šestiměsíčních
splátkách po 900 Kč, zbytek kupní ceny nemusel se po případě zaplatiti
vůbec, neboť se uhradí z výhry, která na losy ty musí připadnouti, a dále
bylo uvedeno, že je 240 tahů ročně. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se
žalobce na žalované vrácení zálohy a zapravených splátek, tvrdě, že šlo
o splátkový obchod a že vzhledem k tomu, že byla porušena ustanovení
§ 2 písm. a) a b) zákona ze dne 30. června 1878, čís. 90 ř. zák., jest
smlouva neplatná. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, o d v o -
l a c í s o u d mimo jiné z těchto důvodů: Žalobce označil obchod,
o něž tu jde, za neplatný, an prý odporuje ustanovení § 2 písm. a) a b)
zákona čís. 90/1878 ř. zák. Tu jest přihlédnouti k tomu, že t. zv. před-
kupní, podle obsahu jeho správně řečeno kupní list neodpovídá ustano-
vením § 2 písm. a) a b) cit. zák., poněvadž — třebas jest opatřen tiště-
ným podpisem žalované firmy, nevztahuje se na prodej určitých, t. j.
znaky jich vylosování označených dílčích losů stavebních a schází
v listině té označení prodáváných losů podle čísel a serií. Podle § 2
cit. zák. jest živnostenský prodej státních losů neb jiných losů aneb dle
slosovacího plánu jsoucích dílčích losů dovolen jen pod podmínkami
uvedenými v písm. a) a b). Tím — když se přirovná k tomu též § 1 zá-
kona ze dne 7. listopadu 1862 č. 85 ř. z. — chtěl zákonodárce očividně
označiti prodeje bez zachování těchto podmínek uzavřené za nedovolené
a tedy neplatné, nicotné. Tomu nasvědčuje též, že zákonodárce dále
v §§ 3 a 4 cit. zák. uvádí další ustanovení, jichž nezachování však ne-
staví pod sankci nedovolenosti, nýbrž v § 5 cit. zák. v případech tam
uvedených pod sankci jen trestnosti. V tomto směru sdílí odvolací soud
názor procesního soudu, že tu jde podle § 2 cit. zák. o nicotný a ne-
platný obchod (§ 879 obč. zák.). Dodatným, teprve po zaplacení části
kupní ceny 5.400 Kč nastalým vydáním t. zv. složního listu ze dne 20.

ledna 1928 s udáním čísel a serií určitých dílčích losů nemohl obchod podle shora uvedeného již od počátku neplatný se státi dodatně platným, neboť citovaný § 2 zák. nějaké dodatné konvalidování původně neplatného obchodu nezná.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) vidí dovolatelka především v názorech odvolacího soudu, že sporný obchod jest považovati za obchod splátkový a že předprodejní list odporuje předpisům § 2 a), b) zákona ze dne 30. června 1878, čís. 90 ř. zák. Dovolatelce nelze však v žádném směru dáti za pravdu. Pokud se týče otázky, je-li sporný obchod obchodem splátkovým, nesmí se zapomínati, že předmětem koupě tu byly losy, že šlo nesporně o prodej losů provozovaný žalovanou firmou po živnostensku a že podmínky, za kterých je dovoleno prodávati po živnostensku losy na splátky, jsou zvlášť upraveny zákonem ze dne 30. června 1878, čís. 90 ř. zák. V § 2 tohoto zákona se mluví prostě o prodeji »proti placení ve splátkách« (Veräusserung gegen Ratenzahlung). O takový prodej jde vždy, jakmile se kupní cena nemusí zaplatiti najednou, nýbrž má býti placena po částkách. Zákon čís. 90/1878 ř. z. nečiní také rozdílu, zda jsou splátky předem pevně určeny, zda jsou na ně obě strany vázány a zda byly koupené losy odevzdány před úplným zapravením kupní ceny, čili nic. Pojem prodeje losů na splátky podle zákona čís. 90/1878 ř. z. je tedy širší, než pojem splátkového obchodu ve smyslu zákona ze dne 27. dubna 1896, čís. 70 ř. zák., a nebyl ve svém rozsahu nijak obmezen tímto pozdějším zákonem, což plyne jasně z ustanovení jeho § 11, že se zachovávají v platnosti také předpisy zákona ze dne 30. června 1878, čís. 90 ř. zák. V souzeném případě měla býti placena kupní cena za losy 12.600 Kč podle zjištěných prodejních podmínek takto: 1. T. zv. »záloha« 5.400 Kč měla býti zaplacená buď najednou nebo v šestiměsíčních splátkách po 900 Kč. Že tato t. zv. »záloha« je součástí kupní ceny losů, o tom nelze pochybovati, jinak by přece nebylo důvodu, proč by ji kupující platil. Ostatně to plyne i z obsahu přeprdejního a depositního listu, v nichž se mluví o placení na kupní cenu. Na povaze »zálohy« jako součásti kupní ceny nic nemění doložka na okraji předprodejního listu, že splátky, které kupující přesně dodrží, se zúročí 6% až do provedení příkazu, neboť této doložce jest při správném posouzení rozuměti tak, že z části kupní ceny, zaplacené pod označením »záloha«, se vypočítá částka odpovídající 6% úroku a ta se připočte kupujícímu k dobru, naprosto však nelze z ní vyvozovati, jak se o to pokouší dovolatelka, že si kupující uložil u prodávatelky »vklad« na úrok a že jí takto poskytl úvěr. 2. Zbytek kupní ceny 7.200 Kč může býti zaplacen hotově, ale nemusí se po případě platiti vůbec, ježto se uhradí z výher, které na losy připadnou. Vedle tohoto nedoplatku kupní ceny má kupující platiti prodávatelce 5 Kč čtvrtletně za každý dílčí los k úhradě úroků a poplatků za úschovu a za kontrolu losů. Úhrada z očekávané výhry jest ovšem ve skutečnosti také placením ze strany kupujícího, neboť výhra připadne jemu, a použije-li se jí

na zapravení nedoplatků kupní ceny přímo, jde jen o zjednodušenou manipulaci. Z toho jest zřejmé, že kupní cena za losy měla podle prodejních podmínek býti splacena ve více částkách, a jest proto sporný prodej losů posuzovati jako prodej na splátky podle § 2 zákona č. 90/1878 ř. zák., nikoli jako smlouvu dodávací podle čl. 338 obch. zák. nebo jako smlouvu »sui generis«, jak míní dovolatelka. Nepadá tu na váhu, že prodávatelka byla ochotna přijmouti splátky na kupní cenu před splatností neb i celou kupní cenu najednou, neboť touto její ochotou nebyla dotčena povaha ujednaného prodeje losů na splátky. Záleží na tom, že byla kupujícímu poskytnuta možnost, aby kupní cenu za losy splácel po menších částkách, neboť právě tato možnost jest pro lidi méně majetné a na občasný příjem odkázané mocným lákadlem, by se odhodlali ke koupi předmětů, jež jsou jim jinak pro vysokou cenu těžce dosažitelné.

Že t. zv. předprodejní listina, která jest ve skutečnosti listinou o prodeji, nevyhovuje předpisům § 2 a), b) zákona č. 90/1878 ř. z., vyložil odvolací soud správně. V § 2 a) jest mimo jiné ustanoveno, že živnostenský prodej losů na splátky se musí omeziti na prodej určitých, to jest známkami svého slosování označených losů nebo dílců losů, a v § 2 b) jest dále předepsáno, že o tomto prodeji musí býti výstavena listina od prodávatele jeho firmou podepsaná, která musí obsahovati známky vylosování, datum a nominální cenu prodaných losů nebo dílců losů, dále kupní cenu, kterou jest platiti za každý prodaný los nebo dílec losu, platební lhůty, místo placení a následky nedodržení ujednaných lhůt. V souzeném případě nebyla prodejní listina předepsaného obsahu vůbec vydána, nýbrž kupujícímu byl při koupi vydán jen t. zv. předprodejní list, který neobsahuje označení prodaných losů podle čísel a serií, nevztahuje se tedy na prodej u r č i t ý c h jednotlivých losů. Tím byly žalovanou firmou porušeny předpisy § 2 a), b) zákona č. 90/1878 ř. z. To nebylo napraveno pozdějším zasláním t. zv. depositního listu, který není prodejní listinou, nýbrž potvrzením, že určité losy byly vzaty do úschovy. Dovolatelka brojí dále proti tomu, že odvolací soud prohlásil tento prodej losů na splátky za nicotný podle § 879 obč. zák. To se ovšem nesrovnává s judikaturou nejvyššího soudu, která se ustálila na právním názoru, že porušení předpisů § 2 zákona č. 90/1878 ř. z. má v zápětí, že na takovou smlouvu není vázána žádná smluvní strana, že nemůže žalovati na její splnění a že tudíž je smlouva pro obě strany nezávazná a v širším smyslu slova neplatná (viz rozhodnutí č. 8252, 9560, 9561, 9798, 11.044 sb. n. s.). Nejvyšší soud neshledává příčiny, by se od této své stálé praxe v tomto případě uchýlil. Ale i to stačí k odůvodnění žalobního nároku na vrácení plnění, jež poskytl žalobce žalované firmě, a nižší soudy tedy nepochybily, vyhověvše žalobě.

Čís. 11666.

Prodej losů na splátky (zákon ze dne 30. června 1878, č. 90 ř. zák.).

Předpis § 2 a) zákona ze dne 30. června 1878, č. 90 ř. zák., jest porušen, jakmile živnostenský prodej losů (losových podílů) na splátky nebyl omezen jen na prodej určitých losů (losových podílů), nýbrž byl